

KAREL MICHL SEDMDESÁTNIKEM

U příležitosti jubilentových šedesátých narozenin bylo uveřejněno několik statí¹⁾, které se zamýšlely nad jeho bohatým životem i dílem. Dnes, kdy je Karel Michl (narozen 1. ledna 1898 v Dobřém) o deset roků starší, vyvstává opět potřeba zpětného poohlédnutí po jeho životě. Jsem si vědom toho, že z hlediska jeho životních osudů nemohu připojit nic podstatného, co by již nebylo řečeno; Karel Michl prošel řadou zaměstnání — byl učitelem, vojákem v době první světové války, kdy musil bojovat za svou „širší vlast“ na rumunské frontě i v počátcích první republiky, kdy jako dobrovolník prvního čs. pluku ve Vršovicích odchází upevňovat novou samostatnost na Slovensko, byl také ředitelem hradeckého rozhlasu, pracovníkem ministerstva školství, inspektorem osvěty v Hradci Králové, ředitelem hradeckého muzea. Musíme však rozlišovat zaměstnání od povolání; jsem proto nyní na rozpacích, co bych měl označit jako jeho povolání, totiž zda bylo jedno nebo tři, která však mají velmi blízko k sobě, navzájem se prolínají a mnohdy téměř úplně splývají. O K. Michlovi je

možno říci, že byl vždy a dodnes je učitelem, spisovatelem a nadšeným a zasvěceným vlastivědným regionálním pracovníkem, který převážnou část své plodné činnosti věnoval Orlickým horám a jejich podhůří. Při tom všem však nezapomínal ani na politickou práci, za níž byl v období první republiky jako učitel často šikanován. O tom všem se již psalo před deseti lety; ovšem až na jeden článek²⁾ zůstává jeho činnost na poli historické vlastivědy v pozadí. Chtěl bych jí proto zde věnovat zvýšenou pozornost.

Po studii na učitelském ústavu v Hradci Králové, kde vedle jiných byl jeho spolužákem jeden z nejlepších představitelů našeho surrealistického malířství Jindřich Štýrský, a po vojenském intermezzu nastupuje K. Michl r. 1919 na své první místo v kounovské dvojtřídce. Je pochopitelné, že většinu svého času věnoval školní práci, ale také divadlu, spolkové činnosti a vzdělávání svých spoluobčanů. Našel si však také čas na záchranu a zpracování kounovského obecního archívu, který obsahuje cenné materiály k dějinám Kounova od počátku 17. do konce 18. století, z největší části listiny (dnes je uložen v OA Rychnov n. Kn.). V polovině roku 1923 odchází do svého druhého pedagogického působiště, do Hlinného, kde se stává správcem školy, kterou v brzké době pozvedl na úroveň jedné z nejlepších škol v okolí. Tehdy již byl členem KSČ, do níž přešel v r. 1921 z levicové sociální demokracie, a pomáhá zakládat v roce 1923 organizaci KSČ v Hlinném. Zde však také začíná Michlova spolupráce s Národopisným muzeem v Praze, pro které ve volných chvílích maluje a kreslí horský nábytek v Hlinném a okolí.

Do této doby spadají také počátky jeho redakční činnosti; stává se totiž šéfredaktorem nově založeného vlastivědného sborníku „Od kladského pomezí“ (vycházel v letech 1923—1937), jehož několik ročníků redigoval a pomáhal tak při vytváření jeho pokrokové koncepce a orientace. Zde také publikoval celou řadu svých studií a příspěvků z problematiky historické, národopisné, dialektologické a z oblasti umění (např. o Fr. Kupkovi). Později se vzdal funkce vedoucího redaktora pro nesouhlas se zpátečnickými tendencemi, které prosazovali někteří členové redakční rady (oslavné články na novoměstského Bartoně-Dobenína apod.). Spolupráci se sborníkem však nepřerušil a je také jeho nemalou zásluhou, že sborník již v počátcích získal poměrně silné příspěvatelské zázemí mezi učiteli a jinými zájemci o vlastivědnou práci a že byli posléze získáni také odborníci (např. dr. I. Honl, akad. malíř Zd. Příbyl, univ. prof. dr. J. Pohl - Doberský aj.). O létech redaktorské práce v tomto sborníku, který záhy dosáhl takové úrovně jak po stránce obsahové, tak výtvarné, že náležel k nejlepším v republice a vydobyl si také oficiální uznání ze strany ministerstva, Karel Michl dnes říká: „Redakční práce byla zajímavá, těšila mě a rád na ni vzpomínám, i když zabírala při obtížné školské práci téměř všechnu můj volný čas.“ A jak by také ne, uvážíme-li např., že na schůzky redakční

rady dojížděl z Hlinného do Václavic nebo do Náchoda. Ale jak jsme již viděli, přece jen mu k další práci pro pražské Národopisné muzeum nějaký čas vybyl.

Rokem 1930 přechází K. Michl na nové působiště, do Dobrušky, která se mu stala domovem na celých 7 let, která jsou vyplněna nejen spoluprací a přátelstvím se starým komunistou Václavem Hončlem, s nímž se již dříve znal, ale také mnoha nepřijemnostmi a pronásledováním ze strany jeho politických odpůrců, zvláště pak ze strany okresního hejtmána dr. Srba. Doba prožitá v Dobrušce je však také nerozlučně spojena s prací na zřízení a instalaci dobrušského muzea, jehož správcem se stal brzy po svém příchodu do města; současně také přijal funkci zapisovatele muzejní komise. V důsledku nadšené a iniciativní sběratelské činnosti K. Michla a jeho spolupracovníků se postupně fondy muzea, které právě získalo část prostorů obecního domu na Šubertově náměstí, jež dodnes nebyly o mnoho rozšířeny, utěšeně rozrůstaly. Byly zachráněny mnohé cenné památky, např. cechovní truhlice a s nimi i cechovní archívy, prvotiny Fr. Kupky apod. A tak již roku 1931 mohlo dojít k otevření muzea a jeho zpřístupnění veřejnosti. V této době se zrodila také Michlova láska největší, jíž zůstává věren do dnešního dne — kronikář a kreslíř Alois Beer z Dobrušky. Jeho půvabné obrázky a zápisky Michla tak uchvátily, že přes počáteční finanční potíže docílil vydání jeho „Nevděku“ v bibliofilské úpravě na prvotřídním japonsku (1936). Byl také iniciátorem Beerovy výstavy, která byla uspořádána v pražské Umělecké besedě za nadšené spolupráce J. Čapka.

Pak však již K. Michl je nucen pro svou politickou činnost opustit Dobrušku. Odchází do Třebechovic, později do Hradce, kde prožil dusná léta okupace. Po osvobození byl členem revolučního okresního národního výboru v Hradci Králové, v srpnu 1945 byl Zd. Nejedlým jmenován referentem ministerstva školství. Ze zdravotních důvodů však odchází zpět do Hradce Králové a pracuje zde jako osvětový inspektor. Po krátkém působení ve funkci ředitele krajského rozhlasového studia (únor 1948) se stává ředitelem Krajského muzea (1950), kde pracuje až do konce roku 1958. Za svou činnost byl Karel Michl vyznamenán Řádem práce (1958) a jmenován vzorným pracovníkem ministerstva informací (1956).

Jeho odchod z aktivní služby však zdaleka neznamenal odchod na odpočinek. I dnes má řadu plánů do budoucnosti. V současné době se podílí na vydání výboru z Beera, který vyjde v nakladatelství Odeon. Jeho další plány se vedle jiného také týkají Beera, ale ty nebudu zatím prozrazovat.

Těžko se píše o tak složité a přitom prosté osobnosti, jako je Karel Michl. Dlouho by se dalo hovořit o jeho literárním díle, o tom, jak zachycoval dnes již mnohdy neexistující unikátní výtvary lidové architektury, např. horské chalupy (mnohé z jeho perokreseb a linorytů jsou uloženy ve sbírkách dobrušského muzea), původní vzhled Machovcovy myslivny a zámečského pivovaru na Skalce, o tom, jak sbíral pohádky, pověsti, zaznamená-

val lidové slavnosti, zvyky a obyčeje, vzpomínky pamětníků, dialekt po-
hří Orlických hor. Do jeho bohaté činnosti náleží také zpracování archívu
obce Sudína, vydávání pohlednic s památnými objekty u dobrušského knih-
kupce Ježka, režírování divadelních her (mimochodem: byl také jedním
ze zakladatelů DDD — Dobrušského dělnického divadla, které pod jeho
vedením jako jedna z prvních venkovských scén uvedlo Voskovcovu a We-
richovu Baladu z hadrů); navrhoval plakáty pro divadla a pro výstavy (pro
Jiráskovu v Hronově a Věkovu v Dobrušce), navrhoval a instaloval výstavy
a muzejní expozice (Hvězda, Hradec Králové, také v Památníku národního
písemnictví). Zde připomínám zvláště jeho zásluhu o záchranu zámečku
Skalky, který z jeho podnětu byl uchráněn od definitivního zničení; vý-
sledkem Michlova úsilí je také dnešní expozice Temna, kterou zde insta-
loval ve spolupráci s arch. Bočkem.

Bylo by třeba také psát o jeho přátelství s významnými osobnostmi české
kultury — s J. Štýrským, V. Nezvašem, Fr. Halasem — a mnohým jiným.
Ale o tom nám již Karel Michl poví nejlépe sám ve svých pamětech, na
nichž v současné době pracuje a z nichž — prozatím — výňatky přináší
čas od času některé časopisy.

Poznámky:

-) Např. Josef Ježek. K šedesátým narozeninám Karla Michla, nositele
Řádu práce, Hradecký kraj 1958, str. 405 an.
) Karel Picmaus, První Řád práce za celoživotní dílo zasvěcené vlas-
tivědě, Naše vlast 1958, č. 4, str. 54.

Ladislav Hladký

BIBLIOGRAFIE PRACÍ KARLA MICHLA

V následujícím soupise nejsou zahrnuty všechny práce jubilantovy; uvá-
íme pouze jeho hlavní literární a historická díla, z drobnějších pak ta,
terá se týkají přímo našeho regionu. Poněvadž považujeme z našeho hle-
ska za významnou Michlovu redakční činnost ve sborníku Od kladského
omezí, otiskujeme názvy všech příspěvků, které zde publikoval.

Práce historické a vlastivědné

I. Od kladského pomezí I—XVI	str.
Ročník I, 1923:	
Na starém hradě ve 14. stol.	6
Lnářství v našich horách	12
Posvícení	18
Na řepě	28
Prosinec na vsi	50
Na Tři krále	53

	str.
Na přástkách	55
Jak vznikly osady Hluky, Rozkoš a Kounov	98
Pivovarnictví na Opočensku v minulosti	101
Na ostatky	115
Říkadla	32, 80
Statistika župy královéhradecké	27
Statistika soudního okresu náchodského	88
Koledy vánoční a velikonoční	33, 117
Na Nový rok	66
Ročník II, 1924—1925:	
U České Skalice 1424	4
Ze zápisků padlého za svobodu	17
Statistika okresu novoměstského	56
Statistika okresu polického	148
Kšafty	18
Obydlí našeho lidu	37
Jako za Žižky	53
Přezdívký obcí a obyvatel	141
První očkování v Kounově	146
Ročník III, 1925—1926:	
Přezdívký obcí a jejich obyvatel	5
Ze staré školy	7
Doberský fext	15
Pohádka o blebtavých dcerách	45
Pohádka o velikém vepři	64
Lidové lečitelství	77
Velikonoce	98
Církevní architektura u nás	142
Statistika obyvatel na Opočensku	32, 80, 95
Ročník IV, 1926—1927:	
Moc svatých	110
Něco o dřevorytu	94
Stínání kohouta v Kounově	29
Rohenické zvonice	26
J. L. Ziegler na Dobřanech	33
Z dopisů Patřčkových J. L. Zieglerovi	35
Když přišla smrt	36
Vánoční koleda	49
Po prvé do Vambeřic	139

	str.
Ročník V, 1927—1928:	
Také my vzpomínáme	17
Hrdinové našeho kraje padlí u Zborova	18
Ze zápisů padlého za svobodu II	19
Něco o svatbách	90
O Jankově	93
Kamenice	111
Můra a j.	16
Ročník VI, 1928—1929:	
Rozeprě a narovnání v minulosti	64
Románský kostel ve Vys. Újezdě	122
Z obecních archívů	111
Ročník VIII, 1930—1931:	
Soudy v obci	16
Plavení dříví na Opočensku	71
Cholera v r. 1831	111
Setí lnu	112
Ročník IX, 1931—1932:	
Konstituce	25
Jak se u nás mluví	29
F. Kupka (studie)	73
Okresní vlastivědné muzeum pro Opočno a Dobrušku	77
Poslední vůle a dědičné pořádkosti tří vesnic na Opočensku	94
Ročník XI, 1933—1934:	
Domů? (Z Orlických hor)	27
Poslední rohlíček	33
II. Husitství na Hradecku (1956)	
Selské bouře na Hradecku (1950)	
III. Za Babičkou Boženy Němcové (1950 a 1957)	
Jiráskův kraj (1951)	
IV. Život Aloise Beera, Život XVI, str. 87	
Úvod k Beerovu Nevděku, 1936	
Alois Beer — český Henri Rousseau, Magazin dp, roč. IV, čís. 10, květen. 1937, str. 290—292	

B. Literární dílo

I. Knihy pro děti a mládež:

Včera a dnes (ilustrovala Toyen, 1934)

Bílé zlato (s J. Hostáněm, 1934, 1947)

Pán ostrého meče (il. Zd. Burian, 1940)

Kousky Františka Housky (il. A. Zábranský, 1941, 1959 a 1967)

Rytíř Mikeš (il. V. Walter, 1942)

Helenka Mladotova (il. A. Strnadel, 1944, 1945)

K pramenům světla (il. K. Müller, 1946)

Jak Honzík Čepelka hledal a našel štěstí (il. J. Novák)

Pepina Uličných (s F. Langrem, doslov J. John, 1947)

Vlaštovičky (s verši F. Halase, il. Z. Bílková, 1948; V. Cinybulk, 1961)

Krejčí hrdina (il. J. Heřman, 1954)

Překlady: Bílé zlato, do slovenštiny, 1935

Weisses Golg, do němčiny, 1935

II. Knihy pro dospělé:

Krejčí vrabec (Tvorba 1932)

Husa na Kapitolu (1944)

III. Divadelní hry:

Já nebo my (1928)

Čokoláda (dramat. Tarase Rodionova)

Sněm duchů na Turově (1941, Dilia 1966 s hudbou R. Drejsla)

Rozína sebranec (1941, Dilia 1967)

C. Redakční a ediční činnost

Od kladského pomezí, 1923—1927

Hradec Králové — Menší Tábor, 1959

Dějiny a současnost

Václav Hončl, 1946

Nevděk (od A. Beera), Dobruška 1936

D. Seznam časopisů a novin, v nichž K. Michl publikoval své příspěvky:

Rudé právo

Var

Učitelské noviny

Pochodeň

Hradecký kraj

Tvorba

Kulturní tvorba
Květy
Kytice
Dějiny a současnost
Život
Žijeme
Lidové noviny
Literární noviny
Práce
Nový čas
Jiskra Rychnovska
Od Orebu
Mladý čtenář
Mladý hlasatel
Škola a rodina

LADISLAV KUNTE

(Přerod katolického kněze v ateistu)

V září 1896 byl uveden jako druhý kaplan na dobrušskou faru mladý sympatický kněz. Jmenoval se Ladislav Kunte. Pocházel z Čestína, obce mezi Sázavou a Kutnou Horou a Dobruška byla jeho první kněžskou stanicí. V Hradci Králové vystudoval gymnasium, vstoupil do semináře a na dobrušské děkanství nastupoval v době, kdy starý děkan Flesar dosluhoval a na uvolněné místo po něm čekal dobránský farář Domašínský se svou hospodyní Kristýnkou.

O svém nástupu píše L. Kunte v knize „Cesty, kterými jsem šel.“ Je to konfese a upřímná, až drtivě pravdivá zpověď, v níž nezakrývá ani nepo-
lačuje nic ze svého kněžského života. Píše o sobě:

„Po letech se stal z hochy kněz. Byl knězem horlivým a oblíbeným. Na jeho kázáních bývalo hojně lidu; vycítovali z jeho slov, která nebyla načtená, upřímný cit a přesvědčení o pravdě toho, co kázal. Považoval za svou povinnost hájiti svou církevní obec proti živlům a směrům pokrokovým, „víře nepřátelským“, a plnil tuto povinnost. Vytlačoval tisk, který okládal za špatný, a šířil listy směru katolického...“

Byl jsem „...samotář a jako každý samotář svrchovaně nudný společník oběda, na procházce, v hostinci, všude; měl jsem své zájmy, o nichž jsem domníval, a zajisté právem, že by děkan a sotva kdo jiný byl ochoten mnou sdíleti a se kterými jsem se nechtěl, ani byl bych se nedovedl ucovati...“

Vychován tajnou četbou Tolstého, ve své podstatě stoik a pozitivista, který se podrobil v semináři „umělému chovu středověkých lidí“, nastupo-